

48173

İskender Bayhan
İstanbul Milletvekili
Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Dışişleri Bakanı Hakan Fidan** tarafından Anayasanın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **24.08.2026**

İskender Bayhan
İstanbul Milletvekili

Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan arasında imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması, “bölgesel sahiplenme”, “barış”, “istikrar” ve “kolektif caydırıcılık” söylemleriyle sunulmaktadır. Cumhurbaşkanı Erdoğan, anlaşmanın herhangi bir ülkeyi hedef almadığını ve bölge sorunlarının bölge ülkeleri tarafından çözülmesi anlayışının bir ürünü olduğunu ileri sürmektedir. Ancak ortak askerî eğitimlerden savunma sanayisine ve karşılıklı savunma taahhütlerine uzanan bu kapsamlı iş birliğinin, bölge ve dünya halklarının güvenliğine kazandıracağı hiçbir şey yoktur.

Anlaşmanın imzalandığı dönem de son derece dikkat çekicidir. Ankara’da gerçekleştirilen NATO Zirvesi’nde üye ülkelerin savaş harcamalarının artırılması, savunma sanayisi üretiminin büyütülmesi ve müttefikler arasında silah ticaretinin kolaylaştırılması yönünde kararlar alınmış; NATO yönetimi bu dönemi daha fazla “yük paylaşımı” hedefiyle tarif etmiştir. Mekke Anlaşması tam da bu gelişmelerin ardından gündeme gelmiştir. İktidarın kendi açıklamaları da anlaşmanın NATO’dan bağımsız bir güvenlik mimarisi oluşturduğu iddiasını boşa çıkarmaktadır. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, anlaşmanın NATO’ya alternatif olmadığını, mevcut ittifak yükümlülükleriyle uyumlu ve bunları “tamamlayıcı” bir mekanizma olduğunu açıkça ilan etmiştir.

Nitekim ABD Başkanı Trump da anlaşmanın imzalanmasının ardından memnuniyetini dile getirerek liderleri tebrik etmiş ve anlaşmayı “büyük, cesur ve önemli bir ilk adım” olarak nitelendirmiştir.

Emperyalist sistem içerisinde yeni bir hareket alanı veya pazarlık gücü elde etmek, bu sistemden bağımsızlaşmak değildir. Türkiye egemen sınıflarının NATO içerisindeki konumunu kullanarak ABD, Avrupa ve Körfez ülkeleriyle ilişkilerini çeşitlendirmesi, savaş sanayisini yabancı sermayeye bağımlı biçimde büyütmesi ve uluslararası askerî tedarik zincirlerinde daha büyük bir pay araması, emperyalist kapitalist sistemle ilişkilerin kopması değil, aksine daha da derinleşmesidir. Türkiye’deki büyük sermaye, bu sistemin dışına çıkmamakta; sistem içerisinde kendisine daha geniş bir ekonomik, askerî ve siyasi hareket alanı açmaya çalışmaktadır. Bu durum, Türkiye işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarlarıyla da uyumsuzdur. Savaş sanayisine teşvik, kamu kredisi, vergi avantajı ve yeni pazarlar yaratılırken işçilere, emeklilere ve kamu emekçilerine “kaynak yok”, “tasarruf” ve “mali disiplin” denilmesi, bu politikanın sınıfsal karakterini de ortaya koymaktadır.

48173

İskender Bayhan
İstanbul Milletvekili

Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

İktidara yakın çevrelerde yapılan değerlendirmelerde; Hürmüz Boğazı, Babülmendep, Süveyş Kanalı, Arap Denizi ve Malakka'ya kadar uzanan hatların birbiriyle entegre edilmesi ve altyapıların bağlanması "stratejik coğrafya" başarısı olarak sunulmaktadır. Oysa burada söz konusu olan halkların güvenliği değil; petrolün, doğal gazın, hammaddelerin ve sermayenin dolaştığı güzergâhların askerî olarak güvence altına alınmasıdır.

Hürmüz'ün veya Süveyş'in *kimin ticareti açısından* güvenli tutulacağı, bu hatların *hangi şirketlerin kârlarını* büyüteceği ve askerî korumanın mali-insani yükünün *hangi halklara* ödetileceği soruları gizlenerek sermayenin çıkarları bütün toplumun ortak çıkarı gibi gösterilmektedir.

Üstelik Suudi Arabistan'ın Yemen, Kızıldeniz ve İran merkezli gerilimlerle; Pakistan'ın ise Hindistan ve Afganistan'la uzun yıllara yayılan askerî sorunlarla doğrudan ilişkili olduğu bilinmektedir. Böylesi bir tabloda "taraplardan birine yönelik saldırının bütün taraflara yapılmış sayılması" hükmü, Türkiye'yi doğrudan tarafı olmadığı bölgesel savaşların ortasına çekme riski taşımaktadır.

Dolayısıyla "bu anlaşma hiçbir ülkeye karşı değildir" demek sorunu ortadan kaldırmamaktadır. Esas mesele, Türkiye'nin başka devletlerin bölgesel rekabetlerinin, savaşlarının ve sermaye çıkarlarının tarafı haline getirilmesidir.

İktidar içeride halka "barış", dışarıda ise yeni askerî bloklar, silahlanma ve savaş yükümlülükleri politikası izleyemez. Türkiye halklarının güvenliği; NATO'nun, ABD'nin ya da bölgesel güçlerin çıkar çatışmalarına eklenilerek değil; emperyalist müdahalelerden ve askerî bloklardan bağımsız, halkların eşitliğini ve barışı esas alan bir dış politikayla sağlanabilir.

Bu bağlamda;

1. İktidarınız Mekke Anlaşması'nı "özerklik" ve "bölgesel sahiplenme" olarak sunarken Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı neden anlaşmanın NATO'ya alternatif olmadığını, NATO'yu ve mevcut ittifak ilişkilerini "tamamlayıcı" olduğunu özellikle açıklama ihtiyacı duymuştur? NATO'yu tamamlayan bir askerî yapılanmanın emperyalist merkezlerden bağımsızlaşma olduğu nasıl ileri sürülebilir?
2. ABD Başkanı Donald Trump'ın anlaşmayı büyük bir memnuniyetle karşılayarak Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan liderlerini "büyük, cesur ve önemli bir ilk adım" attıkları gerekçesiyle tebrik etmesini nasıl değerlendiriyorsunuz? ABD'nin çıkarlarıyla çatışan bağımsız bir bölgesel güvenlik mimarisi kuruluyorsa ABD Başkanı bu anlaşmadan neden bu derece memnundur?
3. Ankara NATO Zirvesi'nde NATO ülkelerinin daha fazla silahlanması ve Türkiye'nin savaş sanayisi kapasitesinin NATO'nun ihtiyaçları için büyütülmesi gündeme getirilmişken, hemen ardından imzalanan Mekke Anlaşması'nın Türk savaş sanayisine yeni finansman, ortak üretim ve ihracat pazarları açması tesadüf müdür? Anlaşmanın Türkiye açısından temel hedeflerinden biri yerli savaş sanayisi sermayesinin kâr ve pazar alanını büyütme midir?
4. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz anlaşmanın "ticaret, finans ve yatırıma" ivme kazandıracağını açıklamıştır. Güvenlik anlaşması olarak tanıtılan bir anlaşmanın ticaret,

48173

İskender Bayhan
İstanbul Milletvekili

Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

finans ve yatırım hedeflerinin ne olduğu; hangi şirketlerin ve sermaye gruplarının bu anlaşmadan ekonomik çıkar sağlamasının beklendiği neden kamuoyuna açıklanmamaktadır?

5. Suudi Arabistan'ın sermaye ve enerji kaynaklarıyla Türkiye'nin savaş sanayisi kapasitesini buluşturacak ortak yatırımlar planlanmakta mıdır? Suudi kamu fonlarının veya sermaye gruplarının ROKETSAN, ASELSAN, TUSAŞ, BAYKAR, MKE ya da diğer savaş sanayisi şirketlerinin projelerini doğrudan veya dolaylı biçimde finanse etmesi gündemde midir?
6. İşçilere, emeklilere ve kamu emekçilerine ücret artışı söz konusu olduğunda "kaynak yok", "mali disiplin" ve "tasarruf" diyen iktidarınızın; savaş sanayisi şirketlerine teşvik, vergi istisnası, ucuz kredi, kamu siparişi ve yeni ihracat olanakları sağlamak için ayırdığı ve ayırmayı planladığı toplam kamu kaynağı nedir? Neden patronların silah yatırımlarına bulunan kaynak işçinin ücretine bulunmamaktadır?
7. İktidar savaş sanayisi ihracatının artmasını "Türkiye'nin güçlenmesi" olarak sunmaktadır. Silah ihracatından elde edilen kârların ne kadarı işçilerin ücretlerine, emeklilerin aylıklarına, ücretsiz sağlık ve eğitime ya da halkın yaşam koşullarını iyileştirmeye aktarılmaktadır? Özel şirketlerin kârlarının artması hangi gerekçeyle bütün toplumun ortak çıkarıymış gibi sunulmaktadır?
8. Hürmüz, Babülmendep, Süveyş, Arap Denizi ve diğer stratejik ticaret ve enerji güzergâhlarının "güvenliği" Mekke Anlaşması kapsamında ortak askerî planlamanın konusu mudur? Eğer öyleyse Türk Silahlı Kuvvetleri petrol, doğal gaz, mal ve sermaye dolaşımının güvenliği için hangi şirketlerin ve hangi ticari çıkarların korunmasında kullanılacaktır?
9. Enerji yollarının, limanların ve ticaret koridorlarının güvenliğinin Türkiye halkının güvenliğiyle aynı şey olduğu hangi gerekçeyle kabul edilmektedir? Bu güzergâhlardan milyarlarca dolar kazanan enerji, lojistik ve ticaret tekellerinin faaliyetlerinin askerî güvenlik maliyetini neden işçiler ve emekçiler vergileriyle karşılamak zorundadır?
10. "Taraflardan birine yapılan saldırının tüm taraflara yapılmış sayılması" hükmü uyarınca Suudi Arabistan'ın Yemen'deki, Pakistan'ın Hindistan veya Afganistan'la yaşayacağı bir çatışmanın Türkiye'yi savaşa sürükleme ihtimali bulunmakta mıdır? Türkiye halkının hiçbir çıkarının bulunmadığı bir savaşta asker gönderilmesini engelleyen açık hüküm nedir?
11. Taraf ülkelerden birinin başka bir devlete saldırmasının ardından uğrayacağı misilleme de "ortak savunma" kapsamında değerlendirilecek midir? Başka bir ifadeyle Türkiye yalnızca saldırıya uğrayan bir müttefiki değil, savaş başlatan bir müttefikin sonuçlarını da üstlenmek zorunda bırakılabilecek midir?
12. İsrail'in Suudi Arabistan'a, Pakistan'a veya Türkiye'ye yönelik askerî saldırısı halinde Mekke Anlaşması'nın ortak savunma hükmü kesin olarak işletilecek midir? İşletilecekse bunun açık biçimde söylenmemesinin; işletilmeyecekse "birimize yapılan saldırı hepimize yapılmış sayılır" hükmünün anlamı nedir?
13. Pakistan'ın nükleer silahlara sahip olduğu düşünüldüğünde anlaşmada kullanılan "kolektif caydırıcılık" kavramı nükleer caydırıcılığı kapsamakta mıdır? Türkiye, doğrudan ya da dolaylı biçimde nükleer bir askerî planlamanın parçası haline getiriliyor mu?
14. Mekke Anlaşması'nın kamuoyuna açıklanmayan ekleri, askerî protokolleri veya gizli hükümleri bulunmakta mıdır? Anlaşmanın Türkiye'ye getirdiği askerî, mali ve ekonomik yükümlülüklerin tamamı neden TBMM'nin ve halkın önüne konulmamaktadır?

48173

İskender Bayhan
İstanbul Milletvekili

Emek Partisi Genel Başkan Yardımcısı

15. İktidarınız “Türkiye’nin bağımsızlaşması” olarak sunduğu bu anlayışla gerçekte NATO’dan ve emperyalist kapitalist sistemden kopmayı mı hedeflemektedir; yoksa Türkiye’deki büyük sermaye gruplarının NATO’nun silahlanmasından, Körfez sermayesinden, yeni silah pazarlarından ve stratejik ticaret yollarından daha büyük pay almasını mı? Bu politikanın Türkiye işçi sınıfına somut olarak sağlayacağı tek bir ekonomik ve sosyal kazanımı açıklayabilir misiniz?